

Tiivistelmä South 180:n raportista

Tilausvideopalvelut (Video on Demand) Suomessa – Kuluttajatrendit, toimialan kehitys ja julkisen palvelun median rooli

30.6.2022

Tilausvideopalvelut (video on demand, VOD) ovat vain kymmenessä vuodessa tehneet tv-kokemuksesta paremman ja tuoneet katsojalle lisäominaisuuksia ja -arvoa: katsojat voivat seurata sitä mitä haluavat, milloin haluavat.

Käyttäjien näkökulmasta – joskin lineaarisen television tai VOD:n katselussa on eroja ikäryhmien välillä – molemmat jakelutavat ovat toisiaan täydentäviä ja toisiinsa kytkettyjä.

Yleisöt ovat, nuoremmat edellä, siirtymässä vähitellen tv:n katselusta VOD-palvelujen käyttöön. Kun televisio koetaan tärkeäksi esimerkiksi uutis- ja urheilusisällöissä, VOD-käyttäjät korostavat kansainvälistä ohjelmavalikoimaa ja sisältöjen löytämisen helppoutta.

VOD muuttuu hallitsevaksi jakelualustaksi

VOD-palveluiden suosio kasvaa Euroopassa huikaa vauhtia. Viime vuosikymmenellä vuotuinen kasvu (CAGR) on ollut jopa 40 prosenttia. Yleisöt arvostavat suoratoistopalveluiden monipuolista tarjontaa ja ovat ottaneet ne laajasti käyttöönsä. Markkinoilla onkin entistä enemmän kansallisia ja kansainvälisiä toimijoita ja myös tulot ovat kasvaneet.

Lähitulevaisuudessa VOD-markkinan ja tulojen ennakoitaan edelleen kasvavan, käytön lisääntyvän ja alan keskeisten toimijoiden aseman vahvistuvan. Tässä kehityksessä julkisen palvelun median merkityksellinen läsnäolo voi taata yhteiskunnallisesti arvokkaiden sisältöjen tarjonnan.

Suomessa kotimaiset VOD-palvelut tarjoavat laajan valikoiman sisältöä kaikissa lajityypeissä. Kaupallisilla toimijoilla on taipumus keskittyä tarjonnassaan ja tavoittavuudessa kaupallisesti houkuttelevimpiin, nuorempiin 15–44-vuotiaiden ikäryhmiin, kun Yle Areena tarjoaa laajemman sisällön, joka on suunnattu kaikille ikäryhmille.

Yle Areena on kaikissa ikäryhmissä suomalaisten suuresti arvostama. Areena ja sen erilaiset käyttötavat, catch-up-palvelut, tv-sarjat, suorat lähetykset ja vain verkossa tarjottava sisältö koetaan tärkeäksi henkilökohtaisesti (henkilökohtainen arvo) ja koko yhteiskunnalle (yhteiskunnallinen arvo). Areenaa tärkeänä pitävien prosenttiosuus liikkuu 60 ja 87 prosentin välillä.

VOD kehittyi Suomessa samojen mallien mukaan kuin muuallakin Euroopassa. VOD-palveluiden osuus av-alan kokonaistuloista ylittää Suomessa Euroopan unionin jäsenmaiden keskiarvon. Kehitys ei silti vielä vaikuta rajusti lineaarisen tv:n käyttöön, joka on edelleen useimmille tärkein väylä tv-sisältöön.

Älytelevisio on tuttu laite ja helpottaa suoratoistopalveluiden käyttöä, mikä edistää myös vanhemman yleisön vähittäistä siirtymistä VOD-palveluiden pariin. Kaksi kolmasosaa suomalaisista kotitalouksista omisti älytelevision maaliskuun 2022 lopussa.

VOD onkin muuttumassa tärkeäksi ja hallitsevaksi jakelualustaksi. Jos Ylen ei sallita kehittää relevanttia tarjontaa suomalaisten muuttuvien tarpeiden ja odotusten mukaisesti, se ei pysty tavoittamaan kaikkia suomalaisia, täyttämään tehtävänsä eikä tuottamaan sitä korkeaa henkilökohtaista ja yhteiskunnallista arvoa kuin se nyt tuottaa.

Yle Areenan rajoittaminen estäisi Yleä täyttämästä tehtävänsä

Ylen julkisen palvelun tehtävä ja yhtiön strategia huomioi toimintaympäristön ja yhteiskunnan muutoksen. Ylen verkkotoiminnan ja VOD:n kehittäminen nähdään välttämättömänä askeleena, jotta lakiin kirjattua julkisen palvelun tehtävää voidaan toteuttaa.

Niinpä Ylen verkkojulkaisemisen ja sen VOD-palvelujen kehittämisen rajoitukset olisivat vakava uhka Ylen elinkelpoisuudelle ja olemassaolon oikeutukselle tulevaisuudessa. Ne olisivat myös vastoin Amsterdamin pöytäkirjassa vahvistettua ja Euroopan neuvoston tukemaa teknologianeutraliteetin periaatetta, jota julkisen palvelun mediayhtiöt Euroopassa soveltavat laajalti. Lisäksi rajoitukset vaikuttaisivat Ylen kykyyn täyttää suomalaisten demokraattisia, yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tarpeita.

Lisäksi osa Yle-laissa määritellyistä tehtävistä voidaan hoitaa tehokkaammin ja vaikuttavammin digitaalisesti. Yle Areenan kehittämisen rajoitukset vaikeuttaisivat huomattavasti Ylen kykyä täyttää tehtävänsä. Esimerkkejä:

- Ylen on tuettava demokratiaa ja kaikkien osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisesti tietoa, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia. Verkossa kaksisuuntainen viestintä mahdollistaa vuorovaikutuksen sopivammalla ja käyttäjäystävällisemmällä tavalla kuin yksisuuntaisissa tv-lähetyksissä.
- Ylen on tuotettava, luotava, kehitettävä ja säilytettävä suomalaista kulttuuria ja kulttuuriperintöä. Verkkoalustoilla voidaan tarjota sisältöjä ja tukea kulttuuria, joka ei tavoita suuria yleisöjä.
- Kielivähemmistöjä ja muita erityisryhmiä (kuulovammaisia, oppimisvaikeuksista kärsiviä henkilöitä jne.) palvelevat ohjelmat täyttävät tavoitteensa paremmin, jos ne ovat tilausvideoina saatavilla laajemmin ja pitkäkestoisesti kuin ajallisesti tai muuten rajoitetusti.

Jos julkisesti rahoitettu Yle ei voisi käyttää jakelukeinoja ja ominaisuuksia, joita suomalaiset odottavat ajanmukaiselta tv-palvelulta, Ylen merkityksellisyys ja julkinen arvo vähenisivät ja veronmaksajat saisivat vähemmän vastinetta rahoilleen. Suomalaisista 87 prosenttia pitää vähintään melko tärkeänä sitä, että Ylen palvelut myös tulevaisuudessa ovat saatavilla Yle Areenan kautta.

Kansainvälisisissä tutkimuksissa on todettu, että julkisen palvelun mediayhtiöiden VOD-toiminta on kilpailun vääristämisen sijaan pikemminkin edistänyt alan kehitystä. Se on hyödyttänyt kaupallisia toimijoita rakentamalla teknologiaa ja markkinakapasiteettia kansallisesti sekä pienentämällä kaupallisten yhtiöiden investointien riskejä.

Yle Areenaan kohdistuvilla rajoituksilla olisi Suomessa haitallinen vaikutus. Rajoitukset eivät estäisi vain Ylen kykyä täyttää tehtävänsä vaan myös muita suomalaisia VOD-palveluita ja suomalaista media-alaa sekä kaikkia kansalaisia hyötymästä palvelun myönteisistä vaikutuksista.

Yle Areena ei ole vain laajasti käytetty kaikissa ikäryhmissä, vaan yleisöt myös arvostavat Areenaa suuresti – 75 prosenttia vastaajista pitää Yle Areenaa itselleen erittäin tai melko tärkeänä. Tämä todistaa Yle Areenan suomalaiselle yhteiskunnalle tuottamasta arvosta.